

Dorpsstraat 7
2712 AB Zoetermeer

port betaald
Zoetermeer

't Seghen Waert

jaargang 17 nummer 2

april 1998

verenigingsblad van het Historisch genootschap
Oud Soetermeer

Historisch genootschap Oud Soetermeer

Bestuur

dhr. R. Grootveld, voorzitter
Bernhardstraat 3, 2712 CP Zoetermeer
tel. (079) 316 56 54

dhr. B.F. Tuinstra, secretaris
Marsmanhove 88, 2726 CP Zoetermeer
tel. (079) 321 98 59

dhr. H.B. Huurman, penningmeester
Edelsteensingel 172, 2719 RC Zoetermeer
tel. (079) 362 17 30

mevr. P.E. Vijverberg (A.W.Z.)
Corantijnstraat 32, 2315 VR Leiden
tel. 06 - 557 068 32

dhr. C.A.M. Klein (G.W.Z.)
Tijberg 55, 2716 LK Zoetermeer
tel. (079) 351 44 55

dhr. J.W. Dreise (I.S.V.)
Beveland 4, 2716 CP Zoetermeer
tel. (079) 321 02 32

Redactie

mevr. C.J. Moerman-van Voorst
Dublinstraat 253, 2713 HT Zoetermeer
tel. (079) 352 14 88

mevr. P.E. Vijverberg
Corantijnstraat 32, 2315 VR Leiden
tel. 06 - 557 068 32

Ledenadministratie

dhr. A.Ph. Rademaker
Banckertstraat 5, 2712 KK Zoetermeer
tel. (079) 316 43 74

Archief

mevr. J.M.C. Huisman-Aaftink
Bernhardstraat 2, 2712 CS Zoetermeer
tel. (079) 316 31 79

Contactpersonen werkgroepen

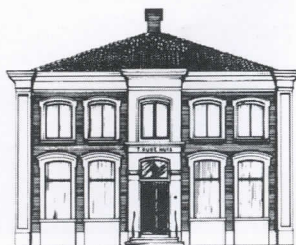
Archeologische werkgroep
dhr. P.J.M. van Domburg
Hickoryhout 9, 2719 JR Zoetermeer
tel. (079) 361 47 37

Genealogische werkgroep
mevr. M.E. Vijverberg-Kalkema
Stekelbaarsslot 35, 2724 AR Zoetermeer
tel. (079) 331 65 52

Interviewgroep Sprekend Verleden
dhr. E.W. van den Burg
Fr. Hendriklaan 32, 2712 EE Zoetermeer
tel. (079) 316 48 58

Historisch Museum 't Oude Huis

mevr. J.C.H. van der Ploeg, conservator
maandag t/m donderdag 9.00 tot 16.00 uur
Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer
tel. (079) 316 47 35
openingstijden: woensdag-, zaterdag- en
zondagmiddag van 13.00 tot 16.00 uur

't Seghen Waert is een uitgave van het
Historisch genootschap Oud Soetermeer.
Het blad verschijnt vijf maal per jaar.

ISSN: 1384-7260

Inhoud

Van de bestuurstafel	2
Ledenbestand	2
Activiteitenkalender 1998	3
Van de ledenadministrateur	4
Geëmigreerde Zoetermeeders	4
BIJ JUPITER! Romeinse forten bij Velsen	4
Sprekend Verleden, in gesprek met Krijn P. Janse.	5
Genealogie en Heraldiek	11
Museumnieuwtjes	12
De Sniep	14
Geheugenverlies	15
Het zal je maar gebeuren (vervolg)	16
Verslag van de algemene ledenvergadering 27 november 1997	17
Jaarverslag over het jaar 1997	20
Financieel verslag 1997	25

Kopij voor het zomernummer van 't Seghen Waert

Wilt u zo vriendelijk zijn kopij voor het derde nummer van dit jaar uiterlijk 22 mei in te leveren bij mw C.J. Moerman-van Voorst, Dublinstraat 253, 2713 HT Zoetermeer.
Zo mogelijk graag op diskette (die u ten spoedigste terugkrijgt) plus een papieren uitdraai voor het geval de diskette niet kan worden ingelezen.

Van de redactie

In dit nummer is er veel aandacht voor de bestuursstukken, op woensdag 6 Mei aanstaande is er namelijk een Algemene Ledenvergadering, waarvoor het bestuur u uitnodigt.

Op het inlegvel treft u de agenda aan.

Verder kunt u een uitgebreid interview lezen met de heer Krijn P. Janse en is er een nieuw vervolg op (bijna een rubriek te noemen) 'Het zal je maar gebeuren!' waarin ditmaal de heer C.G. Hörters uit Driebergen de verwarringen rond zijn familienaam schetst. Veel leesplezier!

Petra Vijverberg

Van de bestuurstafel

Herhaalde oproep voor een nieuwe voorzitter (m/v)

'Oud Soetermeer' bestaat momenteel bijna vijftig jaar. De vereniging heeft ruim duizend leden. Het doel van de vereniging is onder meer het bevorderen van de kennis van Zoetermeer en het behouden van historische objecten. De museale activiteiten zijn ondergebracht in een aparte stichting, die ook in pand Dorpsstraat 7 is gevestigd.

Een aantal werkgroepen van de vereniging, zoals de Archeologische Werkgroep, de Genealogische Werkgroep en de Interviewgroep 'Sprekend Verleden' proberen ieder op eigen wijze het doel van de vereniging te bereiken. Er zijn aparte commissies voor het ontplooiën van activiteiten en voor de uitgave van het eigen tijdschrift 't Seghen Waert. Het bestuur van de vereniging ontwikkelt en formuleert het beleid en met name de voorzitter coördineert de uitvoering hiervan, houdt voeling met alle bovengenoemde 'takken'.

De voorzitter kan (evenals ieder ander bestuurslid) statutair maximaal twee maal drie jaar functioneren. Deze twee termijnen zijn voor Ronald Grootveld bijna verstreken. Daarom wordt gezocht naar iemand die op enthousiasmerende wijze de werkgroepen en commissies kan aansturen bij hun activiteiten, bereid is het huidige bestuursbeleid voort te zetten, goede contacten heeft met diverse Zoetermeerse en/of regionale organisaties, belangstelling heeft voor historie en zich circa acht uur per week voor de vereniging wil inzetten.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Ronald Grootveld, telefoonnummer overdag: 346 85 77, 's avonds 316 56 54.

Ledenbestand

De volgende nieuwe leden heten wij hartelijk welkom in onze vereniging. Voor zover niet anders vermeld, wonen allen in Zoetermeer.

Dhr. L. van Beek, Oranjelaan 28

Dhr. R. Breurken, Dunantstraat 40

Dhr. J.L.M. Meijer, Alferbos 185

Mw. M. Rijkelijkhuisen, Briandlaan 28, Haarlem

Dhr. A.M. Tolido, Dublinstraat 167

Dhr. A. Weersma, Okanhout 89

Activiteitenkalender 1998

(ondervoorbehoud)

- Di 21 april Dia-avond. De heer C.A.L. van Wieringen houdt een lezing met dia's over de Zegwaartseweg en de Rokkeveenseweg. Verenigingsgebouw 't Centrum, Frans Halsstraat 1 (achter de Pelgrimskerk), 20.00 uur.
- Wo 6 mei 20.00 uur ledenvergadering met presentatie van nieuwe aanwinsten uit museum, bibliotheek en werkgroepen. Locatie: Verenigingsgebouw 't Centrum (zie boven).
- Za 6 juni Fietstocht langs oude kerkhoven.

Toelichting 21 april

De Zegwaartseweg en de Rokkeveenseweg waren vroeger karakteristiek vanwege hun landelijke karakter. Tientallen boerderijen gaven deze wegen hun aanzien. Ondanks de ontwikkeling van Zoetermeer van dorp tot stad heeft vooral de oostelijke kant van de Zegwaartseweg grotendeels zijn uiterlijk behouden. Binnenkort zal ook hier verandering in komen als de wijk Oosterheem zal worden gerealiseerd. Leden van Oud Soetermeer hebben vrij toegang tot deze avond.

Toelichting 6 juni

De eeuwenoude kerkhoven van Wilsveen, Stompwijk, in Zoetermeer van de Oude Kerk en de Nicolaaskerk en het uit de jaren '70 stammende kerkhof aan de Binnenweg en het landschappelijke kerkhof aan de Hoflaan staan deze dag in de belangstelling.

Het karakteristieke kerkhofje in het Wilsveen, dat zo eigenaardig op een terp ligt, is een van de begraafplaatsen die worden bezocht. Sinds mensenheugenis stond hier een kapelletje, gewijd aan Maria, met een beeldje waaraan wonderen werden toegekend. Hierdoor werd Wilsveen een waar bedevaartsoord, totdat het kapelletje in 1618 werd gesloopt. De ontwikkeling van het kerkhof in de loop der tijd wordt tijdens deze fietstocht op een schitterende wijze naar voren gebracht. De deelnemers wordt een unieke brochure aangeboden, die dit thema behandelt.

Het is noodzakelijk vooraf voor deze tocht in te schrijven. U kunt contact opnemen met dhr. C.A.L. van Wieringen, tel. 316 37 64 of bij dhr. G.J. Moers, tel. 316 36 60. Er wordt op 6 juni om 10.00 uur verzameld bij het 't Oude Huis.

Van de ledenadministrateur

Zoals u misschien gelezen zult hebben, heb ik per 1 januari 1998 de ledenadministratie overgenomen van dhr. E.W. van den Burg. Hij had die taak tijdelijk op zich genomen op verzoek van wijlen dhr. A. van Noort. Ik ben A.Ph. Rademaker, een geboren en getogen Zegwaarder. Ik hoop gedurende een aantal jaren in een goede samenwerking met het bestuur en de leden van het Historisch genootschap Oud Soetermeer deze taak naar behoren te kunnen vervullen.

A.Ph. Rademaker, Banckertstraat 5, 2712 KK Zoetermeer.
Tel. 316 43 74.

Geëmigreerde Zoetermeeders

Graag wil de interviewgroep Sprekend Verleden nog meer ex-Zoetermeeders benaderen als ze toevallig op bezoek zijn in Zoetermeer.

Mocht u van zo'n bezoek op de hoogte zijn, dan kunt u de werkgroep helpen door hierover contact op te nemen met:

dhr. E.W. van den Burg, Fred. Hendriklaan 32, tel. 316 48 58 of met dhr. G.J.J. Moers, Potgieterstraat 7, tel. 316 45 57.

BIJ JUPITER! Romeinse forten bij Velsen

Dhr. A.A. Collenteur

In het Archeologisch Museum in Haarlem is nog tot en met 20 juni de tentoonstelling 'Bij Jupiter', Romeinse forten bij Velsen, te zien. Voor hen, die geïnteresseerd zijn in de Romeinse geschiedenis in het Kennemerland aan het begin van onze jaartelling, is de expositie zeker de moeite waard.

In de jaren zeventig werden bij Velsen de restanten van havenwerken en een Romeins fort aangetroffen. Kort na Wereldoorlog II was reeds een andere versterking, verder naar het westen, ontdekt. Tenslotte is in 1989 bij Velsbroek een bijzondere archeologische vondst gedaan, waarbij Germaanse en Romeinse spelden, zilveren munten, ringen, scherven en botten naar boven kwamen. Het Archeologisch Museum schenkt tevens aandacht aan de ontstaansgeschiedenis van Haarlem.

Het museum is geopend woensdag tot en met zondag van 13.00 tot 17.00 uur. Entree gratis. Gesloten met Pasen en Pinksteren. Een aardige wandeling van het station naar de Grote Markt duurt ongeveer tien minuten.

Sprekend Verleden, in gesprek met Krijn P. Janse.

E.W. van den Burg en G.J.J. Moers.

Het relaas van een Zeeuwse familie uit Groningen, die ooit een heel andere familienaam had.

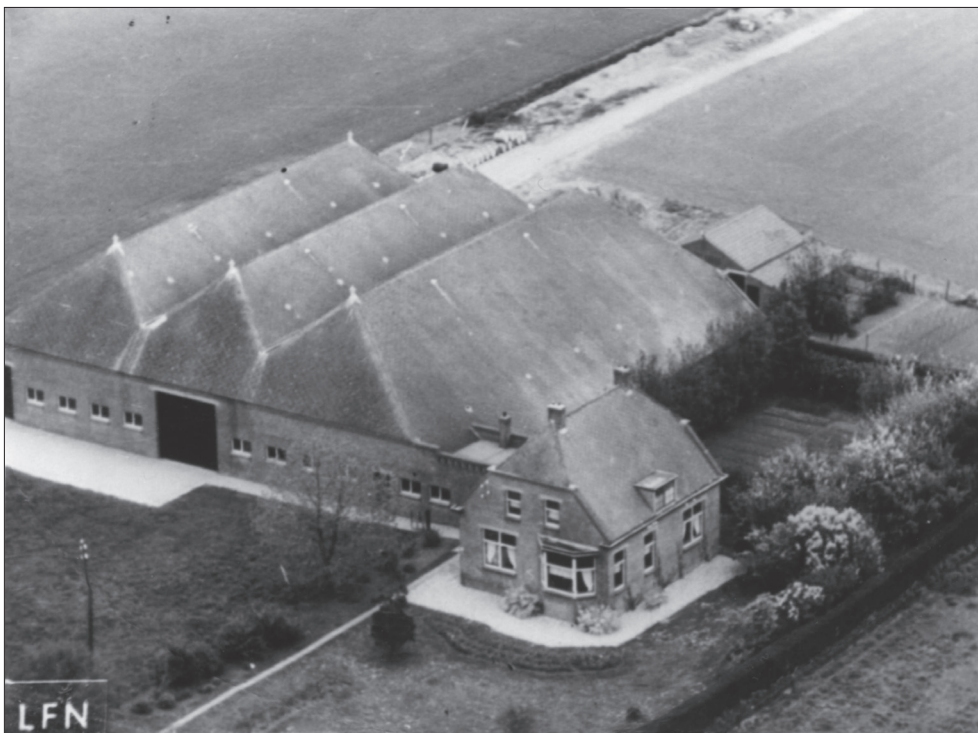
Bij de voorbereiding van het gesprek hadden we gezien dat de familie Janse uit Scheemda afkomstig was en de gedachte lijkt logisch dat men met een van oorsprong Groningse familie te maken heeft. Toch bleek dat even anders te liggen.

‘Zowel mijn vader als mijn moeder waren geboren en getogen in het Land van Goes. Mijn moeder kwam uit Wemeldinge, mijn vader uit 's Heer Arendskerke. Zij zijn in Groningen terechtgekomen, omdat zij al jaren op zoek waren naar een landbouwbedrijf. In Zeeland was dat praktisch niet te vinden, ondanks alle moeite die zij gedaan hebben. In Groningen waren meer mogelijkheden. Enerzijds gold er het beklemrecht en anderzijds waren er in Groningen minder bedrijfopvolgers. Beklemrecht hield in, dat het land bij een boerderij niet gesplitst mocht worden. In andere delen van Nederland ging een bedrijf vaak in tweeën als er twee zoons waren. In Groningen kon dat vaak niet. Dat we in Groningen terechtkwamen, komt waarschijnlijk ook, omdat twee van mijn ooms van moeders zijde zich daar al gevestigd hadden. Ik kan moeilijk beoordelen of er verschil was tussen het boeren in Scheemda en hier in Zoetermeer. Ik was pas zes jaar toen we naar Zoetermeer verhuisden. Wat ik later wel gemerkt heb, is dat het bouwplan in Groningen veel meer op granen is gericht dan in deze streek.

Toen mijn vader in Groningen kwam, is hij in februari 1920 naar een openbare verpachting gegaan; hij nam een boerderij in pacht voor een periode van zes jaar. Toen was er nog geen Pachtwet en na zes jaar werd de boerderij opnieuw - in het openbaar - verpacht. Toen hij blijkbaar de hoogsteieder was, had hij die boerderij en kon hij meteen beginnen. Hij had echter nog geen werktuigen, paarden, zaaizaden enzovoort. De burenen zeiden toen tegen mijn vader: ‘Janse, zeg maar wat er gezaaid moet worden en je zorgt voor zaaigoed, dan zullen wij zorgen dat het voor elkaar komt’. En dat deden al die burenen. In tijd van enkele dagen hadden ze de hele boel ingezaaid en ze zeiden: ‘Dat doen we één keer, voor de rest moet je zelf voor je zaken zorgen’. Voor zover ik begreep, deden ze dat zonder kosten en dat was dus een stukje zogenaamde burenhulp. Een dergelijke houding was hier, toen wij in Zoetermeer kwamen, niet aanwezig. Men was dat hier niet gewend. Dus, wij hebben altijd de beste herinneringen aan Groningen behouden.’

de trek naar het westen

'In 1926 werd de boerderij opnieuw in het openbaar verpacht en inmiddels begon de crisis zich al enigszins af te tekenen. Mijn vader wenste die boerderij niet voor een abnormaal bedrag opnieuw te pachten en dat betekende, dat je op korte termijn kon vertrekken. En toen kon hij iets anders vinden. Dat was geen pacht, dat land moest gekocht worden, en dat lag aan de Zegwaartseweg. Er stonden nog geen bedrijfsgebouwen op en die moesten dus nog gebouwd worden. In 1927 is dat gebeurd. Mijn vader noemde de boerderij naar de Zeeuwse wapenspreuk 'Luctor et Emergo', maar die naam hebben we er nooit opgezet, om welke reden weet ik niet. Later vond ik de naam 'Remstee' passender, dat is de oude naam van de familie Janse. Generaties terug was de familienaam Remstee. 't Hof Remstee' was de naam die ik eraan gegeven heb. 't Hof betekende in Zeeland boerderij, 'hoeve' zegt men hier. Er waren hier overigens meer boeren die van buiten Zoetermeer, zelfs van buiten Zuid-Holland kwamen. In Benthuzen en ook hier wel, waren nogal wat boeren afkomstig uit Zeeland, vooral van het eiland Tholen, maar ook van elders wel. Een buurman kwam uit Limburg en een andere buurman kwam uit de Hoekse Waard.'

" 't Hof Remstee", een Groninger boerderij met een Zeeuwse naam, in het Zoetermeerse polderland. Het monumentale pand wordt nu grotendeels aan het oog onttrokken door de bomen.

Nog even terug naar de bouw van de boerderij. In februari '27 werd begonnen en in augustus waren woonhuis en bedrijfsgebouwen klaar, zodat de oogst er meteen in kon. Maar in de herfst van 1926 moest het land geploegd worden en we zaten nog in Groningen. Mijn vader heeft toen een tractor gekocht, een Amerikaanse Fordson, met aangebouwde ploegen en hij heeft een chauffeur gehuurd, dat was Jan Hartman. Hij is dezelfde als die van het flatgebouw Jan Hartman aan de Ambachtherenlaan in Palenstein. Mijn vader zei: 'Je ploegt het maar om'. Die tractor liep op benzine en af en toe werden er vaten benzine gebracht voor vijf cent per liter! Benzine was toen nog, min of meer, een afvalproduct. Waarom we in Zoetermeer terechtgekomen zijn, zou ik niet precies kunnen zeggen. Er zal waarschijnlijk wel een tip zijn gegeven of misschien stond er wel een advertentie in de krant. Het was wel zo, dat deze polder, de Binnenwegse Polder tot 1920 met molens werd bemalen. Dat betekende een stuk onzekerheid voor wat het waterpeil betrof en daardoor was deze grond wat minder hoog in aanzien vanwege het risico van te hoog water in de herfst.'

het bedrijf

'Ons bedrijf was zestig hectare groot en onderscheidde zich van de meeste andere, doordat wij een zuiver akkerbouwbedrijf hadden en geen vee. In dat opzicht waren wij wel de enige. De boerderij was naar Gronings model gebouwd. Het was een driekaps schuur en dat leek mijn vader een passende huisvesting.'

Zo verrees er een Groningse boerderij met een Zeeuwse naam in het Zegwaartse land!

'We hadden wel een paar varkens, met het oog op de huisslacht. Ieder jaar werd er één geslacht voor eigen consumptie. Het slachten werd gedaan door Arie van den Berg, die hier schuin tegenover woonde. Hij deed ook wel noodslachtingen en vandaar dat hij de naam had van 'knorst', een naam die je verder nooit hoort.

Als gevolg van de oorlog veranderde er toch wel iets. Wij haalden altijd melk bij een buurman en die dacht dat het van de bezetter niet mocht. Toen zei mijn vader: 'Als het een probleem voor je is, dan koop ik zelf een koe'. Daarom hebben we één koe gekocht. We hadden dus melk en met die ene koe zijn we ook gaan fokken en op den duur hadden we zeven melkkoeien. Op het moment dat we hier kwamen wonen was een gedeelte nog grasland, omdat men het bijna niet omgeploegd kon krijgen. Dat was heel zwaar land, zware grond. Dat is het nog wel, maar mijn vader heeft het toch ondergeploegd en heeft het normaal kunnen bewerken. Zwaar land betekent zwaar te bewerken. De drie componenten: zware klei, grof zand en fijn zand maakten dat het heel moeilijk te bewerken was.

Gewassen die wij teelden waren tarwe, gerst, haver, vlas, aardappelen, suikerbieten en spruitkool. Haver wordt praktisch niet meer verbouwd en erwten ook niet meer, vanwege de duiven. Het is bijna onmogelijk om nog erwten te verbouwen en vlas telen is in deze streek ook beëindigd. We hadden ook stamboekpaarden. Meestal hadden we er tien. Je had drie paarden nodig voor één ploeg en we hadden drie ploegen nodig om op tijd het ploegwerk gereed te hebben. Dat tiende paard was min of meer reserve en als het eens nodig was had je vier paarden voor de ploeg. Er was hier een vereniging van een aantal boeren die gezamenlijk wat hengsten hield. Dat was voor de eigen fokkerij, maar ze werden ook beschikbaar gesteld voor de fokkerij van andere boeren. Een dekhengst moest van overheidswege goedgekeurd worden. We hadden hier op het bedrijf twee hengsten en die gingen dan met een begeleider de omgeving rond. Die volgden dan een bepaalde route waar afspraken waren gemaakt. Begeleiders waren Piet Bervoets uit Koudekerk aan den Rijn en Leen van Soest uit Benthuizen. In Groningen noemden we dat een 'padhengst'. Dat wil zeggen een hengst die over de weg rondging, die dus naar de merries toeging.'

polderzaken

Het is ons al meer opgevallen dat boeren veel waarde hechten aan een goed waterpeil en dat zij ook bereid zijn om daar veel energie in te steken. Begrijpelijk is dat wel, omdat een goede waterbeheersing van groot belang is voor de bedrijfsvoering. De heer Janse praat er ook met veel enthousiasme over. 'Mijn vader is tweede voorzitter geweest van het bestuur van de Binnenwegse Polder. Het bestuur moest in die tijd alle lokale polderzaken zelf behartigen. In 1947 is er een heel plan gemaakt om de polder te moderniseren, om de afwatering te verbeteren en om de twee gemalen te vervangen door één nieuw gemaal. Het is een groot en kostbaar werk geweest. En dat heeft het polderbestuur voor elkaar gebracht, weliswaar met enige voorlichting van en in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Schieland. De polders sloegen namelijk het water uit op de Rotte en die werd beheerd door het Hoogheemraadschap van Schieland. Dit zorgde ervoor dat het water van de Rotte in Rotterdam in de Maas werd afgevoerd, hetzij met vrije afstroom, hetzij met pompen.'

'Er was nog wel iets opmerkelijks. In de Keur, dat zijn de voorschriften van de polder, daar stond ook dat Herik, het onkruid Herik, of misschien moet je tegenwoordig kruid zeggen, moest bestreden worden. Men wilde voorkomen, dat het zich zou verspreiden. Herik geeft oliehoudende zaden die tientallen jaren hun kiemkracht kunnen behouden.'

'Zelf ben ik niet actief geweest in het polderbestuur van de Binnenwegse Polder, waar mijn vader bestuurslid was, want toen had men nog de goede gewoonte dat men geen familieleden in één bestuur plaatste. Zodoende ben ik pas later in het polderbestuur gekomen, dat was het Hoogheemraadschap van Schieland.'

Wethouderschap en de groei van Zoetermeer

'In 1970 werd ik wethouder met in portefeuille Belastingen, Financiën, Onderwijs, Cultuur en Personeelszaken. Daarvoor was mij meermalen gevraagd om raadslid te worden. Ik heb dat nooit gedaan, omdat ik voorzitter was van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw en dan zou je echt belangenverstrengeling krijgen. In die tijd kwam het plan Groot Zoetermeer naar voren. In 1962/1963 heeft in Zoetermeer de verkoop plaatsgevonden van ongeveer 1.400 hectare landbouwgrond aan de overheid. En dan kan je natuurlijk niet aan beide kanten zitten.'

'Zoetermeer had vrijwillig de taak op zich genomen om te groeien tot 40.000 inwoners en toen heeft de regering gezegd: 'Maak er dan maar 100.000 van'. En die taak hebben we met elkaar op de schouders genomen. We hebben geprobeerd het zo goed mogelijk uit te voeren. Een stad bouwen, dat deed men vroeger in 700 jaar en hier moest het in de loop van 27 jaar plaatsvinden! Wat ook inderdaad gebeurd is, waarbij men moet zeggen dat er een enorme ommezwaai gemaakt is ten opzichte van het eerste plan. Want het eerste plan van Groot Zoetermeer, ik weet nog goed dat de toenmalige burgemeester ons als landbouwers uitnodigde om de maquette te komen bekijken. Nou, dat leek op een middeleeuwse stad, bij wijze van spreken, met allemaal hoge flatgebouwen aan de randen en daartussenin ook wat laagbouw. Maar 80% was hoogbouw en dat zou het worden! 'Ja', werd er gezegd, 'als je deskundigen aantrekt dan moet je ook naar hen luisteren'. 'Ja, maar als je altijd naar deskundigen luistert, dan hebben die het voor het zeggen, je moet toch een tussenweg kunnen bewandelen?'

'In wezen is het allemaal begonnen met het Plan Wilsveen en dat kwam toch wel op een ondemocratische manier tot stand. Dat was eigenlijk een soort landjepik, zoals ze dat wel eens noemen. Dat plan had de burgemeester van Den Haag, min of meer op eigen initiatief, laten ontwikkelen. Ook de gemeenteraad van Den Haag wist er niets van en die was er dan eigenlijk ook zeer ontstemd over. De Haagsche Courant plaatste toen een foto met een bordje 'Burgemeester Kolfshotenplein' midden in het gras. Nou ja, dat werkte als een rode lap op een stier, dus iedereen zei: 'Niks ervan!'. Toen het een

Maquette van Groot-Zoetermeer. Burgemeester Van Tuyl van Serooskerke geeft uitleg aan de heer Klaasesz (links), de toenmalige commissaris van de Koningin en aan Prins Claus.

voldongen feit was dat Zoetermeer zou uitgroeien tot 100.000 inwoners hebben hier de grondeigenaren vrijwillig de grond verkocht. Er hoefde niets onteigend te worden.'

We zijn al weer vele jaren verder en de heer Janse kijkt terug.

'Ik denk dat de huizenbouw en de instroom van nieuwe inwoners in harmonie is gegaan met de plaatselijke bevolking. Het is natuurlijk niet zo dat iedereen gelukkig was met de uitbreiding van Zoetermeer. Maar in grote lijnen is het harmonieus verlopen. De oorspronkelijke bewoners hebben niet gezegd: 'Wij hebben niet om jullie gevraagd', bij wijze van spreken, en de nieuwkomers hebben niet gezegd: 'Wij zijn hier massaal aanwezig en wij zullen nu de dienst gaan uitmaken.'

De heer Janse kijkt met voldoening terug naar de tijd van zijn wethouderschap en op zijn aandeel in de ontwikkeling van dorp naar stad. Toch is hij niet helemaal tevreden. Desgevraagd noemt hij één ontwikkeling die hij nu nog betreurt.

'De Meerzichtlaan zou een viaduct krijgen, waardoor het verkeer van de Afrikaweg ongehinderd naar het Stadshart kon rijden en het verkeer dat van de Van Leeuwenhoeklaan naar Meerzicht moest, ging er onderdoor. De grondwerken lagen er al. Toen kwamen er ingenieurs van Rijkswaterstaat en die zeiden: 'Zoetermeer is niet zo'n erg grote plaats, die kunnen dat best met verkeerslichten doen, dan wachten ze maar even.'

De heer Janse heeft door de jaren heen zijn landbouwbedrijf geleid. Daarnaast had en heeft hij nog diverse bestuursfuncties in het maatschappelijke leven. Hij geniet er nog steeds van, hoewel hij bepaalde functies in verband met zijn leeftijd moest afstoten. En ondanks zijn achtergrond is hij een echte Zoetermeerder geworden.

'Ik zat te denken aan die regel van Vondel: 'De liefde tot zijn land is ieder aangeboren'. Ik zou uit Zoetermeer niet meer weg willen en hoe komt dat nou? Is Zoetermeer beter dan een andere plaats? Maar hier voel ik me thuis. Mijn wortels liggen dan wel in Zeeland en ik heb in Groningen gewoond. Dan krijg je dat verhaal van die man die op een kruispunt stond: iemand reisde van A naar B. Hij zegt tegen die man op het kruispunt: 'Ik ben blij dat ik van A wegga, nare mensen daar, bah, het zal in B wel beter gaan'. 'Nou', zei de aangesprokene: 'Jammer voor u, maar ik denk dat u in B hetzelfde vindt'. Er was iemand die reisde van C naar D en die zei: 'Ik vind het zo jammer dat ik wegga, het zijn zulke leuke mensen, dat vind je nooit meer'. Zegt die man op het kruispunt: 'Je krijgt hetzelfde weer'. Het hangt veel van jezelf af. Ze zeggen wel eens: "In Den Haag is geen sfeer, in Rotterdam is geen sfeer en in Amsterdam is wel sfeer". Nou ik vind het allemaal overdreven, sfeer, dat ben je voor een deel zelf.'

Genealogie en Heraldiek

C.A.M. Klein

Op de volgende maandagavonden worden vergaderingen en inloopavonden gehouden in het Oude Huis, Dorpsstraat 7, om 20.00 uur.

Vergaderavonden: 27 april, 6 juni, 14 september en 9 november.

Inloopavonden: elke eerste maandag van de maand. Hier zijn alle leden van de vereniging, die geïnteresseerd zijn in hun Zoetermeerse voorouders, van harte welkom. De GWZ beschikt over honderden genealogieën en heeft duizenden namen in de computer opgeslagen. Wij beschikken over een rijke bron aan gegevens.

Museumnieuwtjes

M. Warners en P.J.M van Domburg

Nieuwe secretaris

Per 13 januari 1998 is Patrick van Domburg tot secretaris benoemd van de stichting. Patrick is sinds jaar en dag lid van de Archeologische Werkgroep. Hij was van 1990 tot 1997 bestuurslid van het Historisch genootschap. Patrick maakt sinds 1996 deel uit van het museumbestuur als intermediair tussen het HG en het museum. Hij volgt Joke Huisman-Aaftink op, die per 13 januari jl. het museumbestuur heeft verlaten, nadat zij vijf jaar lang secretaris is geweest. Het museumbestuur en de museummedewerkers zijn haar zeer erkentelijk voor haar gewetensvolle en zeer zorgvuldige inbreng in alle museumaangelegenheden, die gekenmerkt werden door een niet-aflattende zorg voor personeelsaangelegenheden.

Depot

Bent u ook op de open dag van het museumdepot geweest? Dan heeft u het museum een eindje op weg geholpen om alle collectie-onderdelen, die geïnventariseerd en ingepakt klaarstaan voor vertrek, onder te brengen in een nieuw depot. Het museum staat namelijk in de startblokken om een loods om te bouwen tot depot. De nieuwe ruimte moet klimaatbeheerst en tochtvrij gemaakt worden, wat belangrijke randvoorwaarden zijn om alle vertrouwde getuigen van de Zoetermeerse geschiedenis voor onze kleinkinderen te bewaren. Die randvoorwaarden hebben we niet zelf bedacht. Het zijn een paar van de eisen die de Provinciale Museumfederatie en de Nederlandse Museumvereniging aan een professionele museumorganisatie stellen. Ze hebben ons namelijk laten weten dat 't Oude Huis zich geen museum meer mag noemen als het niet aan die voorwaarden voldoet. Het museum trekt een laatste sprint om het resterende bedrag alsnog binnen te halen. Het museum komt nog fl. 16.500 tekort. Zodra de laatste gulden binnen is, zal de verhuizing van het depot in gang worden gezet.

Verbouwing

Altijd een interessante tentoonstelling over de historie van Zoetermeer, een nieuwe AWZ-werkruimte en een aparte ruimte voor tijdelijke exposities. U heeft er vast al over gelezen, in de krant of in de museumnieuwsbrief. Met de gemeente Zoetermeer, de architect en een HG-vertegenwoordiger zijn medewerkers en bestuur van het museum al maanden bezig met de voorbereidingen voor deze verbouwing. Waar wacht je op, zult u denken.

Architect en gemeente hebben ons verzekerd dat de verbouwing een kunststukje is. Op een klein oppervlak moet een sloop (de garage), een uitbouw (de serre) en een verbouwing plaatsvinden en dat is complex. Zo complex, dat de voorbereidingen en de ambtelijke procedures langer duren dan iedereen had verwacht. De gemeente, die de voorbereidingen van de verbouwing coördineert, verwacht nu na de zomer aan de facelift van de museumruimte op de begane grond te kunnen beginnen en deze voor het einde van 1998 af te ronden.

Het ziet er maar uit, dat de gemeente het museum dit jaar nog een aparte tijdelijke subsidie zal geven om alvast aan die permanente presentatie over de historie van Zoetermeer te werken. Wij hopen met die subsidie Marjonne van Dijk tijdelijk in dienst te kunnen nemen. Zij zal zich verdiepen in onder meer publicaties van het HG, die bij kunnen dragen aan die blijvende tentoonstelling.

Financiële steun

U kunt het museum financieel steunen door een of meer bouwsteentjes à fl. 25,00 per stuk te kopen voor de uitbouw van het museum aan de Dorpsstraat door geld over te maken op banknummer 86.87.21.832 van de VSB Bank ten name van Museum 't Oude Huis. Met vermelding van 'bouwstenenbijdrage nieuwbouw' of 'depotbijdrage'.

Alvast onze hartelijke dank!

Volgende tentoonstelling

Op verzoek van de gemeente Zoetermeer en met subsidie van de gemeente organiseert Museum 't Oude Huis samen met het COC-Zoetermeer van 30 april tot en met augustus een tentoonstelling, genaamd 'Zoetermeer door een roze bril'. De ontwikkeling van dorp naar stad, die Zoetermeer de laatste decennia heeft doorgemaakt, heeft niet alleen gezorgd voor veel nieuwe huizen met veel nieuwe inwoners met allerlei uiteenlopende leefstijlen, maar heeft daardoor een veranderde samenleving bewerkstelligd. De tentoonstelling 'Zoetermeer door een roze bril' probeert de veranderingen zichtbaar te maken in een van de Zoetermeerse bevolkingsgroepen, namelijk de homogemeenschap. Dertig jaar geleden was in Zoetermeer homoseksualiteit nagenoeg taboe. Tegenwoordig zijn de tussen de vijf- en tienduizend Zoetermeerse homoseksuelen een vrijwel vanzelfsprekend, maar ook een vrijwel onzichtbaar deel van de samenleving.

Een deel van de tentoonstelling zal achtergrondinformatie geven over de ontwikkeling van Zoetermeer van dorp naar stad; een tweede deel zal achtergrondinformatie geven over de emancipatie van homoseksuelen in de

loop van deze eeuw. Dit tweede deel is ontleend aan de tentoonstelling 'Goed verkeer', die enige jaren geleden door het Amsterdams Historisch Museum is georganiseerd.

De rest van de tentoonstelling richt zich aan de hand van thema's als 'wonen', 'werken', 'relaties', 'emancipatie' en 'politiek' op de ontwikkeling van de Zoetermeerse homogemeenschap in de laatste decennia.

(ontleend aan een persbericht van Wim Brassi, COC-Zoetermeer.)

De Sniep

J. van Staalduinen te Scheemda

Toen ik 14 februari jl. op Teletekst las dat het Party-Centrum 'De Sniep' was afgebrand, moest ik terugdenken aan wat er bij de Sniep gebeurde in herfst 1944. Het huis werd toen bewoond door de familie Huisman. Wij woonden naast de Sniep op de boerderij 'Ruimtezicht', waar nu de Gereformeerde Kerk staat. Op die bewuste morgen in sept/okt 1944 was er 's morgens een razzia gehouden, naar ik meen in Rotterdam. De Duitsers vervoerden de mannen in open auto's richting Leiden. Net door Zoetermeer heen, toen ze op de -toen nog- Broekweg waren, kwamen er vliegtuigen die de auto's zouden kunnen gaan beschieten. De auto's gingen bij de Sniep het erf op en schuilden onder de bomen. De gevangenen werden in de tas, de aan één kant open hooischoor, opgesteld en bewaakt.

Toen de vliegtuigen weg waren -er is niet geschoten- werden de gevangenen geteld en het bleek dat één persoon verdwenen was. Er werd door de Duitsers gedreigd de boerderij in brand te steken als Huisman niet zou zeggen waar deze man was.

De familie wist echter van niets en ook onze boerderij werd doorzocht. Ik herinner me nog dat de soldaten met hun bajonetten ook bij ons in de mestvaalt staken om de man op te sporen. Na een uitgebreide zoektocht, waarbij ook de Sniep grondig werd doorzocht, verdwenen de Duitsers met hun gevangenen. Even nadien verscheen de man, die onder het stro had gezeten. Nadat hij wat was opgekalefaterd, vertrok hij weer via een omweg naar Rotterdam. Het bleek dat de medewerker van Huisman, G. van der Velden, de man op de zeer slechte stalzolder onder wat oud stro had gestopt, een plaats waar de Duitsers niet op durfden vanwege de slechte zolder.

Het feit dat het wat oudere Wehrmacht soldaten waren en geen fanatieke S.S.-ers, is er -denk ik nu- de oorzaak van geweest dat de bedreigingen van in brand steken toen niet zijn uitgevoerd. En dat dit voor de oud-Zoetermeesters zo markante punt nog ruim vijftig jaar is blijven staan.

Geheugenverlies

C.J. Moerman-van Voorst

Met de stelling dat onze omgeving aan geheugenverlies dreigt te gaan lijden, opende de heer S. Altena zijn op verzoek van Oud Soetermeer gehouden dialezing op 17 maart jl. Dhr. Altena is hoofdingeland van het waterschap Meer en Woude, hetgeen vergelijkbaar is met de functie van raadslid bij een gemeente. Voor een volle zaal gaf hij zijn visie op de waarde van het landschap om ons heen, zoals dat zich sinds de laatste ijstijd heeft gevormd. Nog heden ten dage is aan het land te zien wat hier 10.000 tot 1.000 jaar geleden heeft plaatsgevonden.

Door het smelten van de ijskappen op de polen bereikte het water van de Noordzee ongeveer 5.000 jaar geleden de huidige kustlijn. Daarvoor lag ter plaatse van de zee een enorme zandvlakte, het zand waarop we nu liefst onze huizen funderen. Het latere Nederland was een waddengebied, waarop de zee klei afzette. Door het afnemen van het tijverschil voerden de golven na een bepaalde tijd alleen nog zand en geen klei meer aan. Geholpen door de wind zorgden deze zandafzettingen voor een strandwal, die het waddengebied afsloot. Een stijgende zeespiegel zorgde voor een eveneens stijgende binnenwaterspiegel. In het door het landwater zoeter wordende binnengebied groeiden planten, die geen tijd kregen om af te sterven maar letterlijk verdronken: de veengroei nam een aanvang. In de loop der eeuwen zouden metersdikke lagen veen groeien. Omstreeks het begin van de jaartelling werd de huidige duinenrij gesloten en verloor de zee zijn directe invloed op het achterland. Bewoning op de oude strandwallen achter de duinen en langs de rivieren werd mogelijk en door de toename van de bevolking ontstond omstreeks het jaar 1.000 de noodzaak ook het veengebied voor bewoning geschikt te maken. Vanaf de Rijn werd ook het latere Zoetermeer ontgonnen. Door het graven van sloten waterden de ontginners het land af, hetgeen echter tot gevolg had dat het veen - nu droog - alsnog verrotte en de bodem ging inklinken. Landbouw was in de 15e eeuw al nauwelijks meer mogelijk maar een andere bestaansbron diende zich aan: hout was hier schaars maar het uitgestoken veen kon uitstekend als brandstof dienen. Wel was er kwaliteitsverschil: de rivieren voerden voedselrijk water aan, hetgeen er toe leidde dat in Zoeterwoude, Hazerswoude en deels in Stompwijk bosgroei had plaatsgevonden. Het tot veen geworden bos was los van structuur en brandde slecht. Het werd daarom niet afgegraven. Het zeggeveen en mosveen in de omgeving van Zoetermeer en Zegwaard was ontstaan in voedselarm gebied, slechts gevoed door regenwater. Dit veen was dicht opeengepakt en gaf na droging een goed en langdurig vuur. Reden om alles af te graven! Deze

duizenden jaren oude natuurlijke verschillen zijn in het huidige landschap nog steeds te zien: Zoetermeer ligt meters lager dan Zoeterwoude bijvoorbeeld. De waterstand in de Zoetermeerse plas (Noord-Aaplas) is grofweg gelijk aan de zeespiegel bij eb. Ook in het grondgebruik is de historie te zien: veengebied is overwegend grasland, uitgeveende polders, waar het veen dus tot op de oude waddenklei is afgegraven, bevatten hoofdzakelijk akkerland. Zelfs het slotenpatroon laat geschiedenis zien: in het veengebied liggen de vaak nog middeleeuwse sloten veel dichterbij elkaar dan in kleigebied omdat daar meer afwatering nodig is. Ook de zogenaamde katteklei in de Geerpolder (bij boerderij Het Geertje) is uit de waddentijd verklaarbaar: de latere polder vormde een moerasje in de waddenklei, waardoor geen compact kleipakket is gevormd maar een mengsel van klei en riet. De veengroei kwam hier overheen, de boeren staken het veen vervolgens af en de prehistorische mengklei kwam weer aan de oppervlakte.

De heer Altena besloot zijn betoog met een pleidooi voor het openhouden van de Zoetermeerse Meerpolder. Als oudste droogmakerij in Rijnland verdient deze ongeschonden polder het om beschermd te worden. De vorm verraadt nog het meer, dat er in de Romeinse tijd al lag. Het meer, dat de naamgever van de stad Zoetermeer is geweest. De landbouwers boeren al drie eeuwen naar tevredenheid in 'de Meer'. Oud Soetermeer zal zich ervoor inzetten dat dit zo mag blijven.

Het zal je maar gebeuren (vervolg)

De heer C.G. Hörters uit Driebergen meldt ons:

'Met belangstelling heb in 't Seghen Waert het verhaal van de heer Vinke gelezen. Onze familienaam is ook door de eeuwen heen bezoedeld met verbasteringen. Het zal je maar gebeuren!'

Niet alleen bij de burgerlijke stand ontstonden fouten. Ook in de kerkregisters werd gemakkelijk met de naam omgesprongen. Of dit altijd aan alcohol te wijten is geweest, wens ik te betwijfelen. Onze familienaam, Hörters, wordt zelfs nu nog regelmatig naar eigen goeddunken of slordigheid geïnterpreteerd. Zo heb ik de laatste tien jaar van mijn actieve loopbaan 29 verbasteringen geregistreerd. Onze voorouders komen, zoals zo vele echte oud-Zoetermeeders, uit Duitsland. In 1745 werd in Ansbach Coenraad Hörters geboren. Tussen februari 1786 en september 1787 vestigde hij zich met vrouw en een kind in Zegwaard. Aldaar werden nogmaals vijf kinderen geboren. Deze kinderen zijn in de St. Nicolaasparochie onder verschillende namen ingeschreven, zoals

Harder, Gorter en Horter. Van een van de kinderen, Franciscus Hörters (ingeschreven als Gorter), werd de naam Hörters officieel in zijn trouwakte vermeld. Zulke verbasteringen waren te begrijpen, aangezien het hier om analfabeten ging en dan ook nog om iemand die nog zeker de Nederlandse taal niet zal kunnen beheersen.

Kwalijker was de situatie in het geval bij de aangifte van de geboorte van mijn opa, Johannes Hörters. Bij zijn geboorteaangifte bij de gemeente Zegwaard werd de naam van de vader abusievelijk als Corstanus Harten ingeschreven. Volgens zeggen was hier een dronken burgemeester de veroorzaker. Dit had tot gevolg dat tot 1895 een familie onder de naam Harten tussen zijn familieleden Hörters heeft geleefd. Mijn opa vond dit kennelijk vervelend en hij heeft via de Arrondissements Rechtbank in 's-Gravenhage herstel van de naam aangevraagd. Dit werd op 10 mei 1895 toegestaan. Voor onze familie heeft deze fout toch wel vervelende gevolgen gehad. Als wij bijvoorbeeld in Berkel en Rodenrijs kwamen, werd er wel eens gevraagd: 'Van wie beije-der-een', dan antwoordde je: 'Van Janus Hörters (zoon van Johannes Hörters, respectievelijk zoon van Corstianus Hörters)'. Dan werd er prompt geantwoord: 'O, bei je der een van Janus Harten'. Dus een fout kan over verschillende generaties doorleven. Al is de naam hersteld via het gerechtshof, de omgeving blijft de foutieve naam aanhouden. Momenteel worden we met een ander fenomeen geconfronteerd en wel de computer. Veel programma's kennen de o-umlaut niet of bedieners hebben geen zin om een extra aanslag te maken en zo worden we weer ongewild met een andere naam opgezadeld. Wij worden zodoende dikwijls met Horters aangesproken. Kostte een naamsverandering voorheen veel geld, nu krijg je van de computer gratis een andere naam!

Verslag van de algemene ledenvergadering van het Historisch genootschap Oud Soetermeer, gehouden op donderdag 27 november 1997 in het Parochiehuis, Dorpsstraat 18b te Zoetermeer.

Aanwezig zijn 20 leden en het dagelijks bestuur. Met kennisgeving afwezig zijn de dames M. Moers, S.M.J. van Mil-le Rütte en J.M.C. Huisman-Aaftink en de heren E.W. van den Burg, G.J.J. Moers, P.A. van Dam, C. van der Spek, P.J.M. van Domburg, T. de Jonge en M.H.A.W. Huisman.

1. Opening en vaststelling agenda.

De voorzitter opent om 20.00 uur de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De agenda wordt vastgesteld zoals gepubliceerd, met toevoeging van punt 5b: de rondvraag.

2. Mededelingen

De voorzitter maakt melding van drie heugelijke gebeurtenissen in het afgelopen halfjaar. De archeologische werkgroep organiseerde met het museum een geslaagde tentoonstelling over de opgraving aan de Reguliersdam en publiceerde de opgravingsresultaten in een boek. De genealogische werkgroep organiseerde de Delflanddag, de jaarlijkse bijeenkomst van genealogen uit de wijde omgeving die een groot succes was. De interviewgroep organiseerde in samenwerking met het Historisch Platform Zuid-Holland, een vereniging van historici, een mini-symposium mondelinge geschiedenis, waar professionele historici zich lovend uitspraken over de werkwijze van de ISV.

3. Verslag vorige ledenvergadering

Het verslag van de algemene ledenvergadering van 26 maart 1997 wordt vastgesteld met één wijziging: dhr. N. Nijholt moet zijn dhr. H. Nijholt. De voorzitter bedankt de secretaris voor de verslaggeving.

4. Begroting

De begroting voor 1998 zoals gepubliceerd in het verenigingsblad wordt besproken. Dhr. A.A. Collenteur vraagt naar de achtergrond van de post "Bijdragen deelnemers" die in de begroting *pro memoria* is opgenomen. Op de begroting van 1997 stond deze post op de begroting voor f 2500. De penningmeester legt uit dat in de begroting van 1997 de post "activiteiten" inclusief de deelnemersbijdragen (begroot op f 2500) is. In 1998 is ervoor gekozen om de deelnemersbijdragen *pro memoria* op te nemen en de begroting van de activiteiten met eenzelfde bedrag te verlagen. Achtergrond hiervan is dat de deelnemersbijdragen altijd ten goede komen aan de activiteiten en dat de hoogte van deze post van jaar tot jaar kan verschillen.

Naar aanleiding van een vraag van dhr. Van Wieringen verduidelijkt de penningmeester dat de post "onderhoud machines" kantoorapparaten (o.a. het kopieerapparaat) betreft en niet de grasmaaimachine. Deze valt onder de post "tuin". De begroting wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

5. Bestuur

Deze heren A.J.C. Vermeulen en J.W. Dreise zijn kandidaat voor een bestuurszetel. De heer Dreise is vertegenwoordiger van de interviewgroep in het bestuur en kan worden herbenoemd voor tweede termijn van drie jaar. De heer Vermeulen is kandidaat voor de reeds enige tijd vacante bestuurszetel Activiteiten en P.R. Er hebben zich bij het bestuur geen andere kandidaten gemeld. Er wordt schriftelijk gestemd. In totaal brengen 25 leden hun stem uit. Beide heren worden verkozen, de heer Dreise met 23 stemmen voor, twee onthoudingen en de heer Vermeulen met 24 stemmen voor, één onthouding.

5a. Kascommissie

De kascommissie bestaat uit de heer Collenteur (in het voorjaar van 1997 verkozen voor een termijn van twee jaar) en de heer Vermeulen (een jaar eerder verkozen). Mevr. C.J. Moerman is reservelid van de kascommissie. Daar de heer Vermeulen zitting heeft genomen in het bestuur van de vereniging kan hij niet aanblijven als kascommissielid. Voorgesteld wordt hem voor de resterende periode (tot en met de voorjaarsvergadering van 1998) te laten vervangen door dhr. D.J. van der Kolk. Zulks wordt besloten.

5b. Rondvraag

Dhr. J.J. Schneider stelt voor om een excursie naar IJsselstein te organiseren. De voorzitter geeft aan dat de animo voor excursies niet erg groot is — de excursie naar Gouda trok slechts twee leden. De heer Schneider oppert ook het idee om een lezing te organiseren in een café of restaurant. Beide suggesties worden in dank aanvaard en meegegeven aan de activiteitencommissie.

De heer H. Nijholt heeft de stellige indruk dat er onder de leden verontrusting is ontstaan over de voorgenomen naamswijziging van het museum. Hij vraagt wat het bestuur denkt te gaan doen om de huidige naam te behouden. Meerdere leden geven blijk van hun ongenoegen over de naamswijziging. De heer A.J.M. van Well merkt op dat 't Oude Huis de naam is van het pand. Als zodanig maakt het deel uit van het monument. De heer W. Olivier vraagt wie het recht heeft de naam te wijzigen, de vereniging of de museumstichting.

De voorzitter antwoordt dat het museum een zelfstandig beleid voert en dus in principe zelfstandig haar naam zou kunnen wijzigen. Het museumbestuur heeft het verenigingsbestuur gemeld dat een naamswijziging onderzocht werd; het verenigingsbestuur heeft om argumenten gevraagd die een naamswijziging noodzakelijk maken. Hierop is nog geen antwoord ontvangen. De naamswijziging is door de conservator van het museum in een te vroeg stadium naar buiten gebracht.

Het bestuur is niet enthousiast over het idee van de naamswijziging, maar vindt het, in afwachting van de argumentatie van het museum, nog te vroeg om een oordeel uit te spreken. De ledenvergadering spreekt haar vertrouwen uit in het bestuur voor de afhandeling van deze zaak en vertrouwt erop dat het bestuur de mening van de ledenvergadering zal overbrengen aan het museum.

De heer Hoogland merkt op dat er de laatste tijd in het museum vaak tentoonstellingen zijn die niets met Zoetermeer te maken hebben. De voorzitter antwoordt dat het museum zelfstandig binnen haar doelstelling een tentoonstellingsbeleid bepaald. Het verenigingsbestuur heeft vertrouwen in het gevoerde expositiebeleid. Om het museum in stand te houden zijn, naast historische tentoonstellingen, soms ook tentoonstellingen van een andere aard nodig.

De heer Schneider vraagt of een bepaalde tentoonstelling door de gemeente dwingend is opgelegd. De voorzitter neemt aan dat het handelt om de "homotentoonstelling" over twintig jaar homobeweging in Zoetermeer antwoordt dat het een voorstel van de gemeente betrof en dat het museum hierop is ingegaan, mede omdat de tentoonstelling past in de doelstelling omdat deze een aspect van de (recente) historie van Zoetermeer behandelt.

De heer C.A.M. van Wieringen meldt dat de lezing door dhr. Krijgsman een succes was, mede door de goede publiciteit was deze lezing goed bezocht.

De heer Van Wellvraagt wat de redenen zijn voor en de consequenties zijn van de invoering van het gezinslidmaatschap. De voorzitter antwoordt dat voor eigen activiteiten van de vereniging die gratis zijn voor leden, de partner gratis mee mag. Van partijen buiten de vereniging (bijvoorbeeld molen De Hoop waar leden van Oud Soetermeer gratis entree hebben) en het museum kan dit niet gevraagd worden: deze voordelen gelden alleen voor diegenen die persoonlijk lid of gezinslid zijn. Daarnaast hoopt het bestuur dat het openstellen van het gezinslidmaatschap een gunstig effect zal hebben op het ledental.

Mevr. H. Henneken vraagt hoe de stand van zaken is met betrekking tot de sloop van de Sara Lydia hoeve aan de Zegwaartseweg en de bedenkingen die de vereniging daarover aan de gemeente heeft geuit.

De beslissing over het afgeven van een sloopvergunning is door de gemeente uitgesteld.

6 Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter op 21.00 uur de vergadering.

Jaarverslag over het jaar 1997 van het Historisch genootschap Oud Soetermeer

Inleiding

Het jaar 1997 was een jaar waarin de werkgroepen van Oud Soetermeer zich nadrukkelijk hebben gepresenteerd. De archeologische werkgroep publiceerde een boek en richtte een tentoonstelling in, de genealogische werkgroep organiseerde een regionale bijeenkomst van vakbroeders en de interviewgroep was mede-organisator van een mini-symposium over *oral history*.

Daarnaast werden er tal van activiteiten georganiseerd voor de leden van de vereniging en voor Zoetermeeders in het algemeen die ruime belangstelling kregen. Behalve het onderzoeken en het uitdragen van de geschiedenis van Zoetermeer rekent de vereniging ook het behoud van historische objecten tot haar taak. Actie van de vereniging heeft er mede toe bijgedragen dat een karakteristieke boerderij voor sloop werd behoed.

Leden

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer is met ongeveer duizend leden één van de grotere verenigingen van Zoetermeer. Op 1 januari 1997 bedroeg het ledental 1.007. In 1997 hebben zich 49 nieuwe leden aangemeld. Er vielen echter ook 49 leden af door overlijden, opzegging of anderszins, waardoor het jaar werd afgesloten met wederom 1.007 leden. De werkgroepen hadden in 1997 te maken met een licht dalend ledental. Het aantal actieve leden van de Interviewgroep Sprekend Verleden (ISV) liep terug van negen naar zeven, dat van de Genealogische Werkgroep Zoetermeer (GWZ) van zestien naar vijftien, dat van de Archeologische Werkgroep Zoetermeer (AWZ) van vijftien naar twaalf.

Bestuur

Tijdens de voorjaarsledenvergadering traden de heren J.E. Bogaers (penningmeester) en P.J.M. van Domburg (vertegenwoordiger van Oud Soetermeer in het museumbestuur) af. Zij waren niet herkiesbaar wegens het verstrijken van de maximale bestuursstermijn. De heer H. Huurman werd gekozen als nieuw bestuurslid; hij vervult de functie van penningmeester, de heer C.A.M. Klein werd herkozen als vertegenwoordiger van de GWZ. In de najaarsledenvergadering werd de heer A.J.C. Vermeulen verkozen als bestuurslid; hij bezet de vacante zetel activiteiten en p.r. De heer J.W. Dreise werd herkozen als vertegenwoordiger van de ISV.

Na de najaarsledenvergadering bestond het bestuur hierdoor uit de volgende personen: mevr. P.E. Vijverberg (AWZ), dhr. C.A.M. Klein (GWZ), dhr. J.W. Dreise (ISV), dhr. R. Grootveld (voorzitter), dhr. H. Huurman (penningmeester), dhr. B.F. Tuinstra (secretaris) en dhr. A.J.C. Vermeulen (activiteiten en p.r.).

Financiën

De middelen van de vereniging worden voor een groot deel bijeengebracht door de leden. Contributies en donaties beslaan meer dan de helft van de inkomsten. De uitgaven van de werkgroepen worden uit de donaties aan de werkgroepen bekostigd. Daarnaast ontvangt de vereniging een aanmoedigingssubsidie van de gemeente Zoetermeer. Deze subsidie maakt het de vereniging mogelijk om 't Oude Huis te huren.

Het verenigingsblad 't Seghen Waert wordt bekostigd uit de contributies, uit sponsorgelden en uit advertentieopbrengsten.

De vereniging beschikt over het fonds 'Molen de Hoop' groot 40 duizend gulden met als doel het behoud van het karakteristieke in Zoetermeer. Uit de rente van dit fonds werden de aanloopkosten van de restauratie van het 17e eeuwse torenuurwerk in de toren van de Oude Kerk bekostigd. Aan het fonds werd fl. 5.000 onttrokken voor realisering van de nieuwe depotruimte voor de collectie van het museum.

Het boekenfonds, ca fl. 4.500 groot, werd in zijn geheel aangewend om de publicatie 'Over de Reguliersdam' te bekostigen.

Activiteiten

De activiteitencommissie werd in 1997 sterk uitgebreid, van drie naar acht leden. Er werd een activiteitenplan ontwikkeld dat in de komende jaren voorziet in een toenemend aantal activiteiten.

De GWZ organiseerde negen inloopavonden waar tientallen belangstellenden de door de werkgroep verzamelde genealogische gegevens en literatuur raadpleegden en met raadgevingen werden bijgestaan bij stamboomonderzoek.

In februari hield dhr. L. van der Linden voor de GWZ en andere belangstellingen een interessante lezing over de Maatschappij van Weldadigheid.

Op 10 april werd een lezing gehouden met de titel 'De Voorweg in dia's'. Deze lezing was wederom druk bezocht en een groot succes.

Op 19 april presenteerde de GWZ zich met een stand in het Algemeen Rijksarchief op een bijeenkomst over het genealogisch computerprogramma PRO-GEN.

Het museum en de AWZ georganiseerden gezamenlijk een tentoonstelling over de opgravingen aan de Reguliersdam, nabij de watertoren waar de Landscheiding de Delftsewallen wetering snijdt. Deze tentoonstelling, getiteld 'Schuitje varen, theetje drinken' naar de overtoom die op deze plaats geweest is, trok honderden bezoekers. De tentoonstelling werd op 10 mei onder grote belangstelling geopend door de heer R.M. van Heeringen, Rijksarcheoloog in de provincie Zuid-Holland.

Op 24 mei was er een fietsexcursie rond de Meerpolder met circa 25 deelnemers die zich onder andere lieten informeren over de bemaling van deze polder, één van de weinige plaatsen waar men nog kan genieten van de uitgestrektheid die zo karakteristiek is voor het hollands landschap.

Op 13 september organiseerde Oud Soetermeer in samenwerking met de gemeente de jaarlijkse Open Monumentendag. Tien Zoetermeerse monumenten waren deze dag voor het publiek opengesteld. Het Zoetermeerse thema was dit jaar 'scholen'; er was dan ook een vijftal scholen te bezichtigen. In 't Oude Huis presenteerden de AWZ en de GWZ zich op de eerste verdieping. Ondanks een aantal andere evenementen maakten weer vele honderden zoetermeesters gebruik van deze mogelijkheid om de Zoetermeerse monumenten van binnen te bezichtigen.

Op 27 september organiseerde de GWZ in de lokatie Seghwaert van het Stedelijk College Zoetermeer de zesde Delflanddag waar zeventien organisaties op genealogisch en historisch gebied zich presenteerden. Met ca. 60 deelnemers en bijna tweehonderd bezoekers was deze dag een groot succes.

Op 2 november werd door het Historisch Platform, afdeling Zuid-Holland (een vereniging van historici) in samenwerking met de ISV een minisymposium over *oral history* georganiseerd. Hierbij waren ongeveer 40 professionele historici en journalisten aanwezig.

Op 18 november tenslotte hield dhr. Ing. A.J. Krijgsman een onderhoudende dialezing over agrarisch Zoetermeer.

Publicaties

Het verenigingsblad 't Seghen Waert verscheen in 1997 vijf maal. Vanaf het tweede nummer werd het blad met offsetdruk vervaardigd en werd de layout aangepast. Het blad kreeg hierdoor een professioneler aanzien. De inhoud van het blad besloeg zowel inhoudelijke artikelen als bestuursstukken en zaken van huishoudelijke aard. Vijftien historische artikelen werden door auteurs op persoonlijke titel aangeleverd. De ISV leverde daarnaast artikelen over interviews met dhr. G. van der Kemp (monteur bij busonderneming Citosa), P. Bos (agrariër), zuster Mulder (ter gelegenheid van haar 100e verjaardag) en mw. C.C. van der Meer-Opdam (over het katholieke leven in Zoetermeer in de eerste helft van deze eeuw) en een bijdrage over de Meidagen van 1940 (gebaseerd op diverse interviews en publicatie). Deze artikelen verschenen tevens in het huis-aan-huisblad de Postiljon.

Ook in 1997 verscheen er weer wekelijks een oude foto met bekende en onbekende personen in het Streekblad onder de titel 'Het verleden herleeft bij Oud Soetermeer'. Deze rubriek trekt veel belangstelling; bijna altijd komen er bruikbare tips binnen over wie of wat er op de gepubliceerde foto te zien is. Daarnaast komen er via de rubriek vaak oude, nog onbekende foto's van Zoetermeer boven water.

Naar aanleiding van de opgravingen aan de Reguliersdam en de tentoonstelling hierover produceerde de AWZ het boek 'Over de Reguliersdam'. In deze publicatie wordt uitgebreid verslag gedaan van het archeologisch en historisch onderzoek naar deze dam in de Delftsewallen wetering nabij de watertoren. Daarmee wordt de geschiedenis van dit kleine maar belangrijke stukje van Zoetermeer — de scheepvaart naar Delft moest de dam via een zogenaamde overtoom passeren — voor de eerste maal uitputtend beschreven. Het eerste exemplaar werd op 28 juni aangeboden aan de burgemeester van Zoetermeer, dhr. L. van Leeuwen.

Ter gelegenheid van de Open Monumentendag werd in samenwerking met de gemeente een brochure uitgebracht getiteld 'De geur van krijt' met bijdragen over de geschiedenis van scholen en scholing in Zoetermeer en een fietsroute langs historische schoolgebouwen. Door de financiële steun van de gemeente kon dit boekje op de Open Monumentendag gratis aan belangstellenden worden verstrekt.

Twee werkgroepen presenteerden zich met een pagina op *internet*. Op de *homepage* van de GWZ kunnen vragen op genealogisch gebied aan de werkgroep worden gesteld. De belangstelling hiervoor bleek overweldigend; behalve uit Nederland kwamen er reacties uit Nieuw Zeeland, Australië, Canada, Israël, Duitsland en de Verenigde Staten. De AWZ *homepage* trok tientallen nieuwsgierigen.

Behoud

De vereniging heeft in 1997 met succes geijverd tegen de afbraak van de Sara Lydia hoeve, een 19e eeuwse boerderij aan de Zegwaartseweg. Deze boerderij is karakteristiek voor de oude bebouwing langs de Zegwaartseweg en uniek voor Zoetermeer. Na publicatie van het de aanvraag van de sloopvergunning heeft Oud Zoetermeer daarom haar bedenkingen daartegen aan de gemeente kenbaar gemaakt. Het college van B&W heeft besloten de vergunning niet te verlenen.

Collectie

De grens van 5000 negatieven van ons fotobezit werd het afgelopen jaar overschreden. Hierdoor zijn schaduwexemplaren aanwezig van ruim driekwart van de foto's in de collectie. De aanwinsten voor de inmiddels ruim 900 titels omvattende bibliotheek werden gecatalogiseerd. Ook de verzameling dia's werd aangepakt: aan de ruim 1100 beschrijvingen werden er 300 toegevoegd.

Veel tijd werd besteed aan de materiële zorg: de meeste foto's zijn op zuurvrij karton geplakt en ook een aantal archiefdozen werd vervangen. Van de rubrieksgewijs geordende foto's waren geen of slechts gebrekkige beschrijvingen aanwezig. Gedurende het afgelopen jaar werd de hierover aanwezige kennis ingevoerd in de computer en zoveel mogelijk gecompleteerd. Behalve de gebruikelijke aanwas van zelf aangekochte literatuur, vervaardigde foto's en wat dies meer zij, ontvingen we sinds medio 1997 tientallen foto's, diverse boekjes en andere documentatie met betrekking op Zoetermeer.

Onderzoek

Voor de onderzoekstaak van de vereniging zijn met name de werkgroepen verantwoordelijk. De archeologische werkgroep heeft zich bezig gehouden met het uitwerken van verschillende opgravingsprojecten. Na de opening van de tentoonstelling en de publicatie van het opgravingsverslag in boekvorm is het project "Reguliersdam" afgesloten. De volgende klus was het wassen van het vondstmateriaal van de opgraving aan de Voorweg 190 en van de opgraving aan de Dorpsstraat 50. Hierna werd een start gemaakt met het uitzoeken van het aardewerk van het eerstgenoemde project. De verslagen over de opgravingen aan Den Hoom 2 en Voorweg 170 zijn afgerond en zullen worden verwerkt in een publieksuitgave. De genealogische werkgroep bereidt een publicatie voor over de Zoetermeerse familie Bos. Voor het opstellen van een genealogie met de daarbij behorende gegevens wordt in eerste instantie gebruik gemaakt van het rechterlijk archief van Zoetermeer en Zegwaart (1689-1810) en het notarieel archief van Zoetermeer na 1810. De verwachting is dat het onderzoek in 1999 zal kunnen worden afgesloten met een tentoonstelling.

De interviewgroep heeft een bescheiden aantal personen geïnterviewd, onder andere in het kader van het project Indië-veteranen. Daarnaast heeft zij een geluidsband van de heer J. Kentgens (commandant van het verzet Zoetermeer/Benthuizen) in onderzoek. De verwachting is dat de uitwerking (in overleg met dhr. Kentgens) van deze band een belangrijke historische bron zal opleveren.

Financieel verslag 1997

Balans 31-12-1997

activa passiva

postbank	2.260	crediteuren	3.825
roparco	60.953	fonds 'De Hoop'	46.392
kasgeld	185	fonds Stratenboek	2.691
debiteuren	9.482	boekenfonds	1.263
		reserveringen	
		- AWZ	3.774
		- GWZ	850
		- ISV	1.085
		- grasmachine	2.381
		- algemeen	2.628
		werkvermogen	7.991
Totaal	72.880		72.880

Het negatieve resultaat van fl. 1.696,- is hoofdzakelijk ontstaan door een lagere contributieopbrengst, hogere bureaunkosten en een duurder verenigingsblad. Dit resultaat komt ten laste van het vermogen.

De hogere bureaunkosten zijn incidenteel, de meerkosten van het verenigingsblad zullen worden opgevangen door hogere sponsorbijdragen.

Bloembinderij

DENOBEL

voor al uw a Relatiegeschenken
a Bloemdecoraties
a Smaakvolle boeketten
a Bruidswerk
a Rouwwerk

Dorpsstraat 86k, Zoetermeer, telefoon (079) 316 93 11

Jaarrekening 1997

baten	jaarrekening	begroting	
contributies	25.160	26.250	
donaties algemeen	3.143	3.000	
AWZ	1.952	1.750	
GWZ	997	1.000	
ISV	551	400	
sponsors/advertenties	2.450	2.300	
bijdragen deelnemer	752	2.500	
tuinonderhoud, bijdrage gemeente	1.500	1.500	
rente	1.017	1.100	
subsidie gemeente	21.500	21.040	
resultaat, tekort	1.696		
totaal baten:		60.718	60.840
lasten	jaarrekening	begroting	
huisvesting			
huur	23.331	23.500	
energie/water	4.653	3.700	
zakelijke lasten	741	450	
onderhoud gebouw	1.248	740	
onderhoud tuin	1.650	1.500	
schoonmaakkosten		1.000	
		31.623	30.890
organisatiekosten			
bureaunkosten	5.244	3.000	
representatie/PR	642	1.500	
verenigingsblad	10.692	9.500	
lidmaatschappen	249	150	
afschrijving kantoorapp.	988	1.500	
		17.815	15.650
uitvoeringskosten			
AWZ	2.187	3.800	
GWZ	1.765	2.000	
ISV	689	200	
collectie	1.337	1.300	
activiteiten	2.387	4.000	
vrijwilligers	1.622	1.500	
onderhoud machines	1.293	1.500	
		11.280	14.300
totaal lasten:		60.718	60.840

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken het met hun financiële steun mede mogelijk dit blad uit te geven.

Van As Makelaardij bv

Eerste Stationsstraat 61, tel. 079-316 44 45

Bouwmarkt De Bouwhof

Bleiswijkseweg 1, tel. 079-331 07 00

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstraat 48, tel. 079-316 37 31

Carrosserie fabriek Joost Lamboo bv

Koperstraat 40, tel. 079-363 4444

'De Gulle Bottelier' Boonekamp

Dorpsstraat 130, tel. 079-316 38 02

Henneken Radio en TV

Den Hoorn 7, tel. 079-316 32 97

Nieboer Gemako Van der Spek Makelaars

Dorpsstraat 50, tel. 079-316 77 71

Van Oosterom Schoenmode

Dorpsstraat 107, tel. 079-316 30 29

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. 079-316 35 80

Rooskleurig

Dorpsstraat 165, tel. 079-316 60 09

Rové Verlichting

Dorpsstraat 198, tel. 079-316 64 88

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. 079-316 31 65

Slagerij Vollebregt

Dorpsstraat 127, tel. 079-316 35 25

Personenvervoer Van der Slik

Blauw-roodlaan 296, tel. 079-3616161

Verlaan Verfspecialzaak

Vlamingstraat 5, tel. 079-316 34 76

Van Waaij Wonen

Woonhart Europaweg, tel. 079-3435330

Op oude historische grond
waar ooit het huiste Palenstein stond
staat nu — en u voelt er zich thuis —
het Soetermeersche Koffehuis

tSoetermeersche Koffehuis, Dorpsstraat 108, tel. (079) 316 9064

Het avontuur begint bij Dump van Herwijnen

Voor alles wat met avontuur te maken heeft
moet je bij Van Herwijnen zijn.
Dus kom naar de Dorpsstraat 66
voor een complete uitrusting!
Zowel voor jouw aktieve hobby
of jouw aktieve vakantie!

Een compleet assortiment

Aantrekkelijk geprijsd

Ook voor campingsport,
messen, overlevingssets...

tenten
dartsport
klimsport
schietsport
vrijtijdsleding
kampeerartikelen
camping-gaz dealer
berg/wandelschoenen

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

Dorpsstraat 66 Zoetermeer Telefoon 079 - 3163551